

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 lutego 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił podstawę wymiaru składek E. K. pracownika (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. za sierpień 2013 roku na ubezpieczenia społeczne emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe na kwotę 6.277,13 zł oraz ubezpieczenie zdrowotne na kwotę 5.416,53 zł.

Organ rentowy wskazał, że przeprowadzona kontrola wykazała, że płatnik składek w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne nie uwzględnił przychodu osiągniętego przez E. K. z tytułu wypłaconych mu świadczeń pieniężnych finansowanych ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że E. K. w sierpniu 2013 roku otrzymała dofinansowanie w wysokości 1.676,60 zł.

Organ rentowy zaznaczył, że zgodnie z Regulaminem Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych obowiązującym w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością osobami uprawnionymi do korzystania z funduszu są pracownicy zatrudnieni u pracodawcy na podstawie umowy o pracę niezależnie od rodzaju umowy, wymiaru czasu pracy oraz ich rodziny. Przyznanie świadczeń zgodnie z rozdziałem IV punkt 1 Regulaminu ma charakter uznaniowy. Środki funduszu mogą być przeznaczone na dofinansowanie wypoczynku pracowników i ich rodzin w formie przyznania wczasów pracowniczych. Ustalenia kontroli wykazały, że płatnik składek wypłacał świadczenia pieniężne pracownikom spółki ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w postaci dofinansowania do wyjazdów wypoczynkowych pracowników i wypłacono świadczenia socjalne nie uwzględniając sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej poszczególnych pracowników spółki. Podstawą wypłaty określonej wysokości świadczenia pieniężnego była liczba i wiek dzieci, staż pracy oraz pobyt w apartamentach we wcześniejszych okresach, długość pobytu. W ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wypłacone świadczenia nie mają charakteru socjalnego i stanowią przychód pracownika w rozumieniu art.12 ust.1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych i tym samym od uzyskanego przez pracownika przychodu należy naliczyć składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

Odwołanie od ww. decyzji złożyła pełnomocnik (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł..

W treści odwołania wskazała, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych błędnie zastosował przepisy ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych w związku z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Pełnomocnik zaznaczyła, że w kontrolowanym przez organ rentowy okresie u płatnika składek obowiązywał regulamin Funduszu Świadczeń Socjalnych oraz szereg innych aktów wewnętrznych, w tym Regulamin Przyznawania Wczasów Pracowniczych. W oparciu o ich treść oraz zasady w nich wyrażone pracodawca dokonywał przydziału dofinansowania do wyjazdów wypoczynkowych w miejscowościach K. oraz W., gdzie zlokalizowane są apartamenty należące do spółki, a przeznaczone wyłącznie na pobyty pracowników. W stosunku do osób, które złożyły w wyznaczonym terminie podania o dofinansowanie stosowano kryterium socjalne sprawdzając ich sytuację życiową, rodzinną i materialną. Pełnomocnik płatnika podniosła, że zgodnie z Zarządzeniem z dnia 28 stycznia 2011 roku pracownicy, których dochód przekracza pierwszy próg podatkowy są pozbawieni prawa do złożenia wniosku o dofinansowanie wypoczynku w ww. miejscowościach.

Zdaniem pełnomocnika zaskarżona decyzja, w związku z naruszeniem obowiązującego prawa, powinna zostać uchylona.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie podtrzymując dotychczasową argumentację.

Zainteresowana E. K. przyłączyła się do stanowiska skarżącego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Przedmiotem działalności płatnika (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. jest handel i produkcja artykułów gospodarstwa domowego. W 2013 roku płatnik zatrudniał około 100 osób.

(okoliczności bezsporne)

W 2013 roku spółka była właścicielem mieszkania w K. oraz mieszkania we W.. Mieszkania te były udostępniane pracownikom spółki w celach wypoczynkowych.

(okoliczność bezsporna)

W okresie objętym kontrolą przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych tj. od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku zainteresowana E. K. była zatrudniona u ww. płatnika na podstawie umowy o pracę.

(okoliczność bezsporna)

W okresie objętym kontrolą obowiązywał u płatnika składek Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (dalej Regulamin), w którym określono zasady i warunki przyznawania świadczeń socjalnych pracownikom odwoływającego. W regulaminie wskazano, że osobami uprawnionymi do korzystania z Funduszu są pracownicy zatrudnieni u pracodawcy na podstawie umowy o pracę niezależnie od rodzaju umowy i wymiaru czasu pracy (Rozdział III §5 pkt 1). Przyznanie świadczeń z Funduszu w odniesieniu do uprawnionych miało charakter uznaniowy (Rozdział IV §7 punkt 1).

Dofinansowanie wypoczynku dla uprawnionych odbywało się zgodnie z Regulaminem przyznawania wczasów pracowniczych, który stanowił załącznik do Regulaminu (Rozdział V §9 punkt 1)

(regulamin – k.49-49 odwrót akt ZUS)

Zgodnie z Regulaminem przyznawania wczasów pracowniczych ocena sytuacji pracownika zależała od: stażu pracy pracownika, liczby oraz wieku dzieci, a także korzystania z ośrodków wczasowych (w K. lub we W.) w latach poprzednich. O kolejności przyznania wybranego terminu wczasów decydowała liczba uzyskanych punktów. Warunkiem ostatecznego przyznania dofinansowania do wczasów było złożenie w ciągu 7 dni od daty końcowej przyjmowania zapisów na poszczególne sezony wniosku urlopowego zaakceptowanego przez bezpośredniego przełożonego.

(regulamin – k.51 odwrót akt ZUS)

Rekrutacja, co do możliwości skorzystania z ww. mieszkań, odbywała się odrębnie na sezon letni i zimowy, w 2 etapach. Osoby, które posiadały prawo do skorzystania ze świadczeń z funduszu świadczeń socjalnych mogły zapisać się na konkretny termin wskazując czy chcą skorzystać z apartamentu we W. czy w K.. Pracownicy ubiegając się o dofinansowanie do wyjazdu nie składali oświadczenia o aktualnej sytuacji materialnej i rodzinnej. Lista pracowników wraz z liczbą punktów była wywieszona na tablicy ogłoszeń. W kolejnym etapie przed wyjazdem pracownik składał wniosek o dofinansowanie z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, wniosek był akceptowany przez prezesa zarządu K. P.. Następnie pracownik otrzymywał fakturę i informację jaką kwotę ma zapłacić. (...) były dostępne dla pracowników przez cały rok. Z dofinansowania nie mogli korzystać pracownicy, którzy dopiero rozpoczęli pracę w spółce.

(zeznania świadka J. G. min.00:04:18-00:28:31, zeznania K. P. – min.00:32:46-00:54:48, zeznania zainteresowanej min.00:55:08-01:02:43 protokół rozprawy z 13.03.2017 r., oświadczenie – k.10)

Decyzję o tym, który z zatrudnianych w spółce pracowników może skorzystać z ww. mieszkań podejmował prezes spółki w oparciu o takie czynniki jak: staż pracy, liczba dzieci. Zdarzało się, że prosił on dział kadr o akta osobowe pracowników bądź o dodatkowe informacje.

Prezes spółki nie zajmował się sumowaniem punktów, gdyż tych czynności dokonywał dział kadr. Jeżeli dany termin wyjazdu został wskazany przez więcej niż jednego pracownika o przyznaniu dofinansowania decydowała liczba punktów, w przeciwnym wypadku pracownik otrzymywał dofinansowanie bez względu na liczbę punktów.

(zeznania świadka J. G. min.00:04:18-00:28:31, zeznania K. P. – min.00:32:46-00:54:48, zeznania zainteresowanej min.00:55:08-01:02:43 protokół rozprawy z 13.03.2017 r.)

Z dofinansowania do wyjazdu korzystali także pracownicy, którzy nie mieli dzieci oraz ci którzy mieli ujemną liczbę punktów, bądź pracownicy których sytuacja materialna pozwalała na pokrycie kosztów wyjazdu.

(zeznania świadka J. G. min.00:04:18-00:28:31, zeznania K. P. – min.00:32:46-00:54:48, zeznania zainteresowanej min.00:55:08-01:02:43 protokół rozprawy z 13.03.2017 r., zestawienie wysokości dofinansowania – k.25)

Pieniądze uzyskane przez spółkę były przeznaczone na utrzymanie apartamentów, konieczne remonty. Z funduszu świadczeń socjalnych nie było innych wypłat.

(zeznania świadka J. G. min.00:04:18-00:28:31, zeznania K. P. – min.00:32:46-00:54:48, zeznania zainteresowanej min.00:55:08-01:02:43 protokół rozprawy z 13.03.2017 r.)

Zainteresowana nie składała oświadczenia o wysokości dochodów w rodzinie.

(zeznania zainteresowanej min.00:55:08-01:02:43 protokół rozprawy z 13.03.2017 r.)

Pracownik mógł skorzystać z dofinansowania więcej niż raz w roku.

(zeznania K. P. min.00:32:46-00:54:48 protokół rozprawy z 13.03.2017 r.)

Wysokość dofinansowania zależała tylko od długości pobytu. Pracownik dowiadywał się o wysokości kwoty, którą musi uiścić przed wyjazdem. Otrzymywał wówczas fakturę za pobyt i informację o wysokości dofinansowania.

(zeznania świadka J. G. min.00:04:18-00:28:31, zeznania K. P. – min.00:32:46-00:54:48, zeznania zainteresowanej min.00:55:08-01:02:43 protokół rozprawy z 13.03.2017 r.)

W dniu 19 lipca 2013 roku zainteresowana E. K. złożyła wniosek o dofinansowanie wypoczynku w wysokości 1.676,60 zł. W tym samym dniu płatnik wystawił fakturę na kwotę 1.468,80 zł, a zainteresowany wpłacił do kasy spółki 94,20 zł.

Oświadczenie o wysokości dochodów zainteresowana złożyła 31 marca 2016 roku. Z oświadczenia wynika, iż E. K. prowadzi gospodarstwo domowe wraz z niepełnoletnią córką. Dochód zainteresowanej na członka rodziny w 2013 roku wynosił 1.776,94 zł.

(wniosek, faktura, kartoteka pracownika, w aktach rentowych zainteresowanego, oświadczenie – k.10, lista płac – k.4 akt ZUS)

Zainteresowana uzyskała 8 punktów i dofinansowanie w wysokości 1.676,60 zł. Z. T. uzyskał -7 punktów i dofinansowanie w wysokości 2.913,64 zł, zaś E. C. -10 punktów i dofinansowanie w wysokości 3.353,20 zł. Tak jak zainteresowana 8 punktów uzyskała S. K. i dofinansowanie w wysokości 838,80 zł.

(zestawienie wysokości dofinansowania – k.25)

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z ww. dokumentów, których strony nie kwestionowały oraz zeznań zainteresowanej, zeznań K. P., zeznań świadka J. G.. Zeznania zainteresowanej, prezesa zarządu płatnika oraz świadka są spójne, logiczne, znajdują potwierdzenie w dowodach z dokumentów.

Podkreślić należy, że dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy kluczową kwestią było to, czy płatnik przed przyznaniem spornych świadczeń zastosował kryterium socjalne i zbadał indywidualnie sytuację życiową, rodzinną i majątkową każdego z beneficjentów. Wprawdzie zeznający w niniejszej sprawie prezes odwołującego się płatnika wskazywał, że każdy wniosek był przez niego analizowany pod kątem całokształtu sytuacji życiowej, w jakiej znajdował się pracownik, ale sama decyzja miała charakter uznaniowy, gdyż przyznawane w trakcie procesu rekrutacji punkty nie miały decydującego znaczenia, co potwierdza załączone zestawienie wysokości dofinansowania.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne i podlega oddaleniu.

Istota rozpoznawanego w niniejszym postępowaniu sporu dotyczy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników podlegających, z mocy art.6 ust.1 punkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 963 z późn. zm.) ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, i z mocy art.11 ust.1 i art.12 ust.1 ww. ustawy ubezpieczeniom chorobowemu i wypadkowemu, a także na ubezpieczenie zdrowotne na podstawie art.81 ust.1 i 6 oraz art.83 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz.U. z 2015 roku, poz. 581 z późn. zm.).

Zgodnie z treścią art.47 ust.1 punkt 3 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc (...) nie później niż do 15 dnia następnego miesiąca.

Zgodnie z treścią art.18 ust.1 i ust.2 w zw. z art.20 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi przychód, o jakim mowa w art.4 pkt 9 i 10 tej ustawy. Przychód zgodnie z definicją zawartą w art.4 punkt 9 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oznacza przychody w rozumieniu ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity Dz.U. z 2012 roku, poz. 361 z późn. zm.).

Treść art.12 ust.1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, nie pozostawia żadnych wątpliwości, że wartość spornych w niniejszej sprawie świadczeń, które zainteresowani uzyskali w 2013 roku od odwołującego płatnika stanowi przychód tych pracowników. Okoliczność ta nie przesądza jeszcze kwestii, iż wartość tych świadczeń podlega automatycznie wliczeniu do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne w przypadku zainteresowanych.

Niektóre rodzaje przychodów podlegają wyłączeniu z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z mocy wydanego na podstawie art.21 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, które zawiera zamknięty katalog przychodów niestanowiących podstawy wymiaru składek (Dz.U. z 1999 roku, nr 49, poz. 488 ze zm.). Wyłączenia te stanowią wyjątek od reguły zawartej w art.6, art.16 i art.32 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Podkreślić w tym miejscu należy, że o „wyłączeniu oskładkowania w zakresie świadczeń socjalnych” decyduje nie to czy dane świadczenie zostało wypłacane z odpowiedniego funduszu, ale to, czy jest to zgodne z ustawą z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jednolity Dz.U. z 2016 roku, poz. 800) oraz wydanego na podstawie art.8 ust.2 tej ustawy, regulaminu.

Ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych w art.2 pkt 1 definiuje działalność socjalną, przez którą należy rozumieć usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, przedszkolach oraz innych formach wychowania

przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej-rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową.

Zgodnie z treścią §2 ust.1 punkt 19 ww. rozporządzenia, nie stanowią podstawy wymiaru składek, świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Zasady tworzenia oraz funkcjonowania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych zostały – jak to już wyżej zasygnalizowano - określone w ustawie z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z 20 sierpnia 2001 roku (I PKN 579/00, OSNP 2003, nr 14, poz. 331), zgodnie z którym „pracodawca administrujący środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może ich wydatkować niezgodnie z regulaminem zakładowej działalności socjalnej, którego postanowienia nie mogą być sprzeczne z zasadą przyznawania świadczeń według kryterium socjalnego, to jest uzależniającego przyznawanie ulgowych usług i świadczeń wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu”. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 lipca 2007 roku, II PK 25/07, Lex). Podzielić należy również pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 20 sierpnia 2001 roku (I PKN 579/00, Lex), iż „fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin, a także emerytów i rencistów. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach”. Także w wyroku z dnia 6 lutego 2008 roku (II PK 156/07, Lex), Sąd Najwyższy wskazał, iż „art.8 ust.1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie stanowi podstawy przyznania wszystkim pracownikom świadczeń pieniężnych, które nie zmierzają do realizacji celów socjalnych zgodnych z art.1 ust.1 i art.2 pkt 1 tej ustawy”.

Podkreślić należy, że płatnik składek administrując funduszem socjalnym, nie może tego czynić z pominięciem ustawy i w konsekwencji przez swoje działania uszczuplać zasoby tego funduszu, nawet jeśli odbyłoby się to przy pełnej aprobacie przedstawicieli związków zawodowych (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 marca 2011 roku w sprawie III AUa 541/2010).

Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2012 roku (I UK 140/2012, Lex) zgodnie, z którym założeniem ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych jest podział środków tego funduszu między uprawnionych według kryterium socjalnego, co wyklucza zasadę równości. Przepis art.8 ust.1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wyraźnie wiąże wysokość przyznawanego świadczenia (będącego pomocą finansową w rozumieniu art.2 ust.1 ustawy) z rozpatrywaną łącznie sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Oznacza to, że ocena zgodności wydatkowanych środków z regulaminem powinna obejmować w niniejszej sprawie także i to, czy przyznanie świadczeń odbyło się zgodnie z kryteriami, o jakich mowa w regulaminie.

Zgodnie z treścią ust.2 art.8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust.1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art.27 ust.1 albo z art.30 ust.5 ustawy o związkach zawodowych. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

Podkreślić należy, że wydany na tej podstawie regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych stanowi źródło prawa pracy zgodnie z dyspozycją art.9 k.p. Naruszenie przez pracodawcę regulaminu wykorzystania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oznacza naruszenie art.8 ust.2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Przepis art.8 ust.2 ww. ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych stwarza podstawę do stanowienia regulaminów, jako zakładowego źródła prawa w zakresie zasad przeznaczania środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej oraz zasad i warunków korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu. Swoboda zawartych w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona zasadą wynikającą z treści art.8 ust.1 tej ustawy, zgodnie, z którą przyznawanie ulgowych

usług i świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu (J. Skoczyński, Komentarz do ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, Warszawa 2003, s. 83).

Regulamin, jako źródło prawa pracy jest wiążący dla płatnika w zakresie ogólnych zasad i kryteriów podziału środków funduszu świadczeń socjalnych, a także w odniesieniu do ustanowionego w tym regulaminie trybu przyznawania takich świadczeń pracownikom.

Należy także wskazać, iż przepis art.8 ust.1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie odnosi się do całości działalności socjalnej w rozumieniu art.2 punkt 1 tej ustawy, a jedynie do ulgowych świadczeń i usług. Regulamin może przewidywać wydatkowanie środków funduszu na inne cele mieszczące się w ramach działalności socjalnej oraz ustalać inne zasady korzystania z tych świadczeń, np. powszechnej dostępności na równych zasadach w zakresie imprez integracyjnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2008 roku, II PK 74/2008, OSNP 2010/7-8 poz. 88). Istnieją zatem dwie kategorie świadczeń i usług socjalnych ze względu na ich adresatów: indywidualne i zbiorowe. Świadczenia lub usługi kierowane do osób indywidualnych, tzw. ulgowe, powinny być przyznawane według kryterium socjalnego przewidzianego w art.8 ust.1, uzależniającego ich przyznanie wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2001 roku, I PKN 579/00, OSNP 2003, nr 14, poz. 331).

Reasumując płatnik (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł., jako pracodawca, musiał poznać sytuację życiową, rodzinną i majątkową uprawnionych do korzystania z indywidualnych świadczeń socjalnych, ażeby w ogóle mógł prawidłowo rozdzielać sporne świadczenia. Płatnik był uprawniony do zbierania informacji o sytuacji materialno - życiowej pracowników (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2002 roku, I PKN 267/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 99).

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w sposób jednoznaczny wskazuje na to, że decyzja płatnika, co do możliwości skorzystania przez zainteresowaną z mieszkania we W. była decyzją uznaniową, co prawda w pewnym stopniu uzależnioną od sytuacji rodzinnej, w jakiej znajdował się dany pracownik jednak sytuacja ta nie miała wpływu na przyznanie dofinansowania. O możliwości wynajęcia mieszkania decydowały takie kryteria jak: staż pracy, liczba dzieci i korzystanie z mieszkań we wcześniejszym okresie. Natomiast wysokość dofinansowania zależała jedynie od długości pobytu – dwutygodniowego, tygodniowego lub krótszego. Dofinansowanie w tej samej wysokości otrzymał pracownik, który miał na utrzymaniu rodzinę jak i samodzielnie prowadzący gospodarstwo domowe, a także ten którego dochody pozwalały na pokrycie kosztów wyjazdu. Dodatkowo należy wskazać, iż możliwość skorzystania z funduszu mieli także pracownicy, którzy mieli dzieci pełnoletnie lub otrzymali ujemną liczbę punktów. Jak wynika z ustaleń Sądu pracownik miał możliwość skorzystania z dofinansowanego wynajmu więcej niż raz w roku. Z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie była finansowana inna działalność socjalna, pracownik nie mógł również otrzymać dofinansowania do wyjazdu w inne miejsce niż będące własnością pracodawcy apartamenty. Ta sytuacja powodowała, że częściowo koszty utrzymania apartamentów należących do pracodawcy były pokrywane z odpisu na fundusz świadczeń socjalnych.

Zgromadzony materiał dowodowy wykazał, iż płatnik nie dokonał indywidualnej analizy sytuacji życiowej, rodzinnej i majątkowej każdego z uprawnionych do uzyskania spornych świadczeń socjalnych. Należy podkreślić, że mało prawdopodobne jest, by wszyscy pracownicy zatrudnieni u jednego pracodawcy pozostawali jednocześnie w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej. Sytuacja życiowa ma wszak z natury rzeczy charakter zmienny i może ulegać w pewnych okresach życia danego człowieka pogorszeniu np. w związku z chorobą, śmiercią członka rodziny, czy też utratą mieszkania itp. Sytuacja rodzinna dotyczy zaś przede wszystkim liczby członków rodziny, z którymi pracownik prowadzi wspólne gospodarstwo domowe i na pewno różniła się u poszczególnych pracowników, a sytuacja materialna dotycząca posiadanych zasobów majątkowych i uzyskiwanych dochodów, sprowadza się nie tylko do ustalenia wysokości wynagrodzenia pracownika, jakie uzyskiwał ten pracownik tylko u płatnika, ale dotyczy wszystkich osób, z którymi ów pracownik prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Te wszystkie informacje pozwalają dopiero w prawidłowy sposób ustalić kryterium socjalne, którym winien kierować się płatnik dokonując dystrybucji spornych świadczeń z funduszu socjalnego. Gdy pracownicy uzyskują w tej samej lub zbliżonej do siebie wysokości wynagrodzenia ze stosunku pracy łączącego ich z danym płatnikiem, sytuacja poszczególnych

ubezpieczonych z uwagi na ich sytuację życiową i rodzinną może być różna z wyżej omówionych powodów. Dlatego w sytuacji, z jaką mamy do czynienia na gruncie niniejszej sprawy, ustalanie sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej zawsze powinno następować indywidualnie. W wyroku z dnia 8 maja 2002 roku (I PKN 267/01), Sąd Najwyższy wprost wypowiedział się, iż w art.8 ust.2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych jest zawarta zasada przyznawania ulgowych usług i świadczeń oraz dopłat z Funduszu według kryteriów o charakterze wyłącznie socjalnym, tj. uzależnionych, co do zasady i wysokości od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Z tego zaś punktu widzenia nie może być obojętne to, czy i jakie dochody osiąga pracownik poza zakładem pracy, w którym ubiega się o świadczenie oraz jaka jest sytuacja życiowa wszystkich członków jego rodziny, z którymi prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Jeżeli więc przyznawanie świadczeń jest uzależnione od wymienionych wyżej kryteriów, to oczywiście staje się, że sytuacja pracownika lub innej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu wymaga każdorazowo wyjaśnienia, ustalenia i oceny.

Brak w regulaminie jakichkolwiek reguł odnoszących się do sposobu ustalania przez pracodawcę sytuacji socjalnej tj. życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej. Brak ten nie oznacza jednak, że pracodawca był zwolniony od dokonania powyższych ustaleń. Fundusz Świadczeń Socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach. Pracodawca mając swobodę w doborze instrumentów przy pomocy, których ustali sytuację socjalną (życiową, rodzinną i materialną) osób uprawnionych mógł i powinien tego dokonać np. poprzez zobowiązanie ubiegającego się o świadczenie pracownika, do złożenia oświadczenia, bądź wniosku, w którym znajdą się wszystkie niezbędne informacje dotyczące sytuacji rodzinnej, życiowej i materialnej tego pracownika. Chodzi o takie informacje, które pozwolą pracodawcy w zgodzie z cytowaną ustawą ustalić sytuację życiową, rodzinną i materialną. Ważne jest, aby przed przyznaniem świadczenia z Funduszu, pracodawca rzeczywiście uzależnił samo przyznanie świadczenia, a następnie jego wysokość od sytuacji socjalnej pracownika (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 listopada 2013 r., III AUa 812/13).

Przyznanie, więc przez płatnika składek spornych świadczenia bez indywidualnej analizy sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika odbyło się zatem - w ocenie Sądu - z naruszeniem art.8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 września 2009 roku w sprawie I UK 121/2009 (OSNP 2011/9-10 poz. 133) wyjaśnił, iż zasada wyrażona w art.8 ust.1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych w zakresie w jakim wymaga zastosowania kryterium socjalnego indywidualnie do każdego z uprawnionych, nie doznaje żadnych wyjątków. W konsekwencji nawet regulamin nie może zmienić tej zasady, a świadczenia wypłacone przez płatnika z pominięciem tej zasady nie mogą być ocenione w sensie prawnym, jako świadczenia socjalne, a jeżeli tak, to nie mogą korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji pomoc z funduszu może być dokonywana jedynie wówczas, gdy uzależnia się jej przyznawanie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika.

Reasumując - sporne świadczenia nie miały charakteru socjalnego, gdyż ich otrzymanie nie wiązało się z zastosowaniem przez płatnika kryterium socjalnego z art.8 ust.1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. W konsekwencji świadczenia te stanowią przychód w rozumieniu art.12 ust.1 ww. ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek zgodnie z art.18 ust.1 ustawy systemowej w związku z §1 ww. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołanie.

O kosztach sądowych rozstrzygnięto na podstawie przepisu art.98§1 k.p.c., zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.

Sąd zasądził od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział Ł. kwotę 360 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika została ustalona podstawie §9 punkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. Z 2015 roku, poz.1804), przy uwzględnieniu treści §2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku (Dz.U. z 2016 roku, poz.1667) zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi płatnika składek.

31.03.2107 r.